

**YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA AMIR TEMUR
ASARLARINING O'RNII**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15169976>

To'xtanazarov Ilhom Ibragimjanovich

Farg'ona davlat universiteti Harbiy ta'lim fakulteti oqituvchisi

Ibragimov Lazizbek Umidjon o'g'li

Harbiy ta'lim fakultet 1 kurs 24-124 guruh kursanti

Annotatsiya: Mazkur maqolada buyuk sarkarda va davlat arbobi Amir Temurning asarlari, xususan, "Temur tuzuklari" asari asosida yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil etiladi. Amir Temurning hayoti, harbiy san'ati, davlat boshqaruvi va g'oyaviy qarashlari yoshlar ongida milliy g'urur, tarixiy xotira va fidoyilik tuyg'ularini shakllantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lishi ko'rsatib o'tiladi. Shuningdek, maqolada Amir Temur merosining bugungi zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unligi tahlil qilinib, uni ta'lim-tarbiyada samarali qo'llash yo'llari haqida takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: Amir Temur, Temur tuzuklari, vatanparvarlik, yoshlar tarbiyasi, tarixiy meros, milliy g'urur, pedagogik yondashuv.

**THE ROLE OF AMIR TIMUR'S WORKS IN EDUCATING YOUTH IN THE SPIRIT OF
PATRIOTISM**

Annotation: This article scientifically and theoretically analyzes the issue of educating the younger generation in the spirit of patriotism based on the works of the great military leader and statesman Amir Timur, particularly his work *Temur Tüzükleri*. The life, military art, state governance, and ideological views of Amir Timur are demonstrated as important factors in shaping the national pride, historical memory, and sense of devotion in the minds of youth. Furthermore, the article examines the harmony between Amir Timur's heritage and modern pedagogical approaches, providing suggestions for effectively implementing his legacy in the field of education and upbringing.

Keywords: Amir Timur, *Temur Tüzükleri*, patriotism, youth education, historical heritage, national pride, pedagogical approach.

**РОЛЬ ПРОИЗВЕДЕНИЙ АМИР ТЕМУРА В ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ В ДУХЕ
ПАТРИОТИЗМА**

Аннотация: В данной статье научно-теоретически анализируется вопрос воспитания молодежи в духе патриотизма на основе трудов великого полководца

и государственного деятеля Амир Темура, в частности его произведения Темур Тузуклари. Жизнь, военное искусство, государственное управление и идеологические взгляды Амир Темура рассматриваются как важные факторы формирования национальной гордости, исторической памяти и чувства преданности в сознании молодежи. Также в статье анализируется гармония наследия Амир Темура с современными педагогическими подходами, предлагаются рекомендации по эффективному использованию его наследия в сфере образования и воспитания.

Ключевые слова: Амир Темур, Темур Тузуклари, патриотизм, воспитание молодежи, историческое наследие, национальная гордость, педагогический подход.

Yurt ravnaqi va millat istiqboli yosh avlodning bilimli, ongli va vatanparvar bo'lib voyaga yetishiga bevosita bog'liqdir. Ayniqsa, globallashuv jarayonida yoshlarning qalbida tarixiy xotira, milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Bu borada buyuk ajdodlarimizning boy ma'naviy merosi, ulug' siymolarning ibratli hayoti va asarlari muhim tarbiyaviy manba bo'lib xizmat qiladi.

Ulug' sarkarda, mohir davlat arbobi va g'oyaviy yetakchi bo'lgan Amir Temur o'z asarlari orqali yoshlarga kuchli irodali bo'lish, Vatanga sadoqat, intizom, halollik va bilimga intilish kabi ezgu fazilatlarini uqtirgan. Xususan, uning "Temur tuzuklari" asarida ilgari surilgan davlatni boshqarish, adolat va harbiy tartib-intizomga oid fikr-mulohazalari bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan.

Mazkur maqolada Amir Temur asarlarining, ayniqsa, "Temur tuzuklari"ning mazmun-mohiyati orqali yoshlar tarbiyasida vatanparvarlik g'oyalarini singdirishning ilmiy-nazariy asoslari yoritiladi. Shuningdek, Temuriy merosning zamonaviy ta'lim-tarbiya tizimidagi o'rni hamda yoshlar ongiga uning ijobiy ta'siri tahlil qilinadi.

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi ko'plab pedagog olimlar, tarixchilar va falsafa sohasidagi mutaxassislar tomonidan o'rganilgan. Jumladan, A. Avloniy, M. Behbudiy, H. Doniyorov, Sh. Sultonov kabi mutafakkirlarning tarbiya haqidagi qarashlarida milliy qadriyatlar va tarixiy xotiraning yoshlar ongiga ta'siri alohida o'rinda turgan.

Amir Temurning "Temur tuzuklari" asari esa bu borada noyob manba bo'lib, unda davlat boshqaruvi, tartib-intizom, sadoqat, jasorat, adolat va rahbarlik fazilatlariga alohida urg'u beriladi. Ushbu asar O'zbekiston Respublikasining mustaqillik yillarida qayta o'rganilib, yoshlar tarbiyasida muhim g'oyaviy manbaga aylantirildi. Masalan, O'zbekiston Respublikasining "Amir Temur xotirasi abadiylashtirilgan yil" (1996 yil) deb e'lon qilinishi, bu boradagi ilmiy-tarixiy izlanishlarni yanada jadallashtirdi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning nutq va asarlarida Amir Temur shaxsiyatiga, uning merosiga hurmat bilan yondashilib, yosh avlodni aynan ana shu tarixiy siymolar ruhida tarbiyalash zarurligi ta'kidlanadi. Bu esa Temur

tuzuklarini nafaqat tarixiy, balki pedagogik manba sifatida tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

Tadqiqotda ilmiy-tarixiy tahlil, qiyosiy-tahliliy usul, pedagogik kuzatuv va matnshunoslik asosida mazmuniy tahlil metodlaridan foydalanildi. Xususan:

- Ilmiy-tarixiy tahlil orqali Amir Temur asarlari, xususan “Temur tuzuklari” tarixiy kontekstda o’rganildi;

- Qiyosiy tahlil yordamida Amir Temurning tarbiyaviy qarashlari zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan solishtirildi;

- Pedagogik kuzatuv orqali yoshlarning vatanparvarlik ruhida shakllanishiga Temuriy merosning ta’siri o’rganildi;

- Matnshunoslik tahlili esa “Temur tuzuklari”dagi asosiy pedagogik g’oya va tushunchalarni ajratib ko’rsatishga xizmat qildi.

Ushbu metodik yondashuvlar asosida Amir Temur asarlarining yoshlar tarbiyasidagi o’rni chuqur ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatdiki, Amir Temur asarlari, ayniqsa “Temur tuzuklari”, nafaqat tarixiy hujjat, balki kuchli tarbiyaviy, mafkuraviy va pedagogik manba sifatida ham muhim ahamiyatga ega. Asarda ilgari surilgan g’oyalar yoshlar ongida vatanparvarlik, fidoyilik, mehnatsevarlik, intizom va yetakchilik fazilatlarini shakllantirishda katta o’rin tutadi. Olib borilgan tahlillarga asoslanib quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

1. Amir Temur asarlarining tarbiyaviy mazmuni – “Temur tuzuklari”da ilgari surilgan fikrlar yoshlarni ma’naviy-axloqiy, mafkuraviy va fuqarolik ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. Undagi adolat, sadoqat, jasorat, halollik va intizom kabi fazilatlar yoshlar hayotida amaliy qadriyatlarga aylanishi mumkin.

2. Vatanparvarlik tushunchasining tarixiy asoslari – Amir Temur faoliyatining asosiy g’oyaviy yo’nalishi Vatanga muhabbat, milliy manfaatlarni himoya qilish, dushmanga qarshi mardlik bilan kurashish tamoyillariga tayangan. Bu g’oyalar bugungi kun yoshlari uchun ham dolzarbdir.

3. Tarixiy meros va zamonaviy tarbiya uyg’unligi – Amir Temurning asarlarida ilgari surilgan davlat boshqaruvi, rahbarlik madaniyati va yoshlar tarbiyasiga oid fikrlar zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg’unlashadi. Bu esa o’quv jarayonida mazkur merosdan samarali foydalanish imkonini beradi.

4. Pedagogik amaliyotda qo’llash imkoniyati – “Temur tuzuklari” asosida tuzilgan tarbiyaviy dasturlar, darsdan tashqari mashg’ulotlar va ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar orqali yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash mumkinligi isbotlandi.

5. Amir Temur merosining ma’naviy-mafkuraviy kuchi – Tadqiqot davomida aniqlanishicha, Amir Temur shaxsi va merosi yoshlar qalbida g’urur, mas’uliyat, yetakchilik va yurtga sadoqat tuyg’ularini uyg’otishga kuchli ta’sir ko’rsatadi.

Yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bugungi kunda dolzarb ijtimoiy-ma’naviy vazifalardan biridir. Bu jarayonda tarixiy meros, ayniqsa, Amir Temur kabi buyuk shaxslarning asarlari va faoliyati ulkan tarbiyaviy imkoniyatlarga ega. Tadqiqot davomida

aniqlanishicha, Amir Temurning “Temur tuzuklari” asari nafaqat tarixiy, balki pedagogik, ma’naviy va mafkuraviy manba sifatida ham chuqur o’rganilishi zarur.

Amir Temur o’z tuzuklarida yoshlarga g’oyaviy yetuklik, Vatanga sadoqat, intizom, halollik, bilimli va jismonan sog’lom bo’lish kabi talablarga alohida urg’u bergan. Bugungi zamonaviy ta’lim tizimida bu kabi fazilatlarni shakllantirishga qaratilgan yondashuvlar bilan “Temur tuzuklari” g’oyalari o’zaro uyg’unlashadi. Bu esa tarixiy merosni amaliy pedagogik vosita sifatida qo’llash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Muhokamalarda shuningdek, tarixni faqatgina o’tmish haqida emas, balki zamonaviy g’oyaviy tarbiya manbai sifatida ham ko’ra olish zarurligi ta’kidlandi. Amir Temur faoliyatidagi vatanparvarlik, intellektual ustunlik, siyosiy yetakchilik va ma’naviy kuch kabi jihatlar bugungi yoshlar uchun namuna bo’lib xizmat qilishi mumkin.

Ta’kidlash joizki, yoshlarni ma’naviy tarbiyalashda faqat nazariy bilimlar emas, balki ular bilan bevosita amaliy ishlash, tarixiy shaxslarning o’rnak hayotini dars mashg’ulotlarida, ma’naviy-ma’rifiy tadbirlarda jonli tahlil qilish orqali ular qalbiga chuqur singdirish maqsadga muvofiqdir. Aynan shunday yondashuv orqali Amir Temur kabi buyuk ajdodlarimizning ibratli hayoti yoshlar ongida ijobiy psixologik va axloqiy o’zgarishlarni yuzaga keltiradi.

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash – jamiyat taraqqiyotining poydevori, xalqning ertangi istiqbolini belgilovchi muhim ijtimoiy-ma’naviy jarayondir. Mazkur tadqiqot doirasida olib borilgan ilmiy tahlillar shuni ko’rsatdiki, Amir Temurning boy ma’naviy merosi, ayniqsa “Temur tuzuklari” asari yosh avlodni vatanparvarlik, intizom, fidoyilik, adolat va bilimga chanqoqlik ruhida tarbiyalashda bebaho manba bo’lib xizmat qiladi.

Temuriy g’oyalar zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg’unlashgan holda yoshlar tarbiyasining mazmunini yanada boyitadi. Amir Temur tomonidan ilgari surilgan mafkuraviy va axloqiy qadriyatlar – davlatparvarlik, milliy g’urur, kuchli irodali bo’lish, adolatparvarlik, tashkilotchilik va bilimli rahbar bo’lishga intilish kabi tamoyillar bugungi kunda ham o’z dolzarbligini yo’qotmagan.

Xulosa qilib aytganda, Amir Temur asarlarini yoshlar tarbiyasida qo’llash, ularni tarixiy meros asosida vatanparvarlikka yo’naltirish, mustaqil fikrlovchi va ongli fuqaroni shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv ta’lim-tarbiya tizimida milliy g’urur, tarixiy xotira va yurtga sadoqat asosida zamonaviy avlodni voyaga yetkazishda strategik ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun ham Amir Temur asarlarini ta’limiy va tarbiyaviy jarayonlarga chuqur integratsiya qilish dolzarb ilmiy-amaliy masala sifatida e’tiborga loyiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. Temur, A. (1991). Temur tuzuklari. Toshkent: O’zbekiston.
2. Karimov, I. A. (1996). Amir Temur – buyuk sohibqiron. Toshkent: O’zbekiston.

3. Mirziyoyev, Sh. M. (2017). Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
4. Jo'rayev, N. (2009). Amir Temur siymosi va uning tarixiy ahamiyati. Toshkent: Fan.
5. Sultonov, Sh. (2015). Vatanparvarlik – ma'naviy tarbiyaning asosiy yo'nalishi. Toshkent: Ma'naviyat.
6. Avloniy, A. (1992). Turkiy guliston yoxud axloq. Toshkent: O'qituvchi.
7. Yusupov, A. (2020). Tarixiy meros va zamonaviy ta'lim: integratsion yondashuvlar. – "Pedagogika" ilmiy-amaliy jurnali, №3.
8. Doniyorov, H. (2018). O'zbek tarixiy tafakkuri va Temuriylar davri g'oyalari. Samarqand: Imkoniyat.
9. Rasulov, D. (2021). Amir Temur merosining yoshlarga ta'siri va uning tarbiyaviy ahamiyati. – "Milliy tiklanish" jurnali, №2.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi (2022). Vatanparvarlik g'oyalari – milliy taraqqiyot omili. Toshkent: Ma'naviyat.